

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Η ΠΕΤΑΛΙΔΕΣ

Τό γιάλο - γιάλο
φαράκια κνηγῶ

Ήταν αὐτὸ τὸ καθημερινὸ τραγοῦδι τοῦ Γώγολου τοῦ Καφεροῦ, ποὺ μὲ μιὰ κλαμίδα μακριὰ στὸν ὄλο ροβόλαγε κάθε μέρα στὴν ἀκροθαλασσά γιὰ τὰ ψαρεύη, περνώντας ἀπ' τὰ στενά σοκάκια τῆς Βροντολαγκιάδας. Καμμιά φορὰ ἢ «πειτονιά» του πιανόταν σὲ καμμιά κλάρα λεμονιάς καὶ γιὰ τὴν ἐλευθεροψοῦ ὁ Γώγολος, ἐγκριζέμει καὶ μερικὰ λεμονιά.

— Δὲν λές καλύτερα πα-
ναβόλλητοι, τοῦλε ὁ Κα-
πετάνιος...

— Πετονιά, Θεός! ψαρεύει καὶ σὰ...
περιβόλια!..

Ήταν τόπος ὁ Γώγολος στὸ χωριό,
φτωχός, μὰ πάντοτε χαρούμενος.

— Παιδιά, δὲν ἔχει! Δυὸ
«κουτσουρα» ποὺ εἶνε αὐτὸς κ' ἡ γυναῖκα
τὸν κάποι; «θὰ τὰ ὀλέγουμε», ἔλεγαν οἱ
χωριανές.

Ἡ Λόπη ἡ γυναῖκα του, περιποιόταν
τὸ μικρὸ τους περιβόλι, πουλοῦσε μάτσα
μαϊνιάνο, θυσιόμο, σπανάκια, κοκκιὰ χλω-
ρὰ, τῶρα τὴν Σαρακοστή, μεριστικά καὶ
κρεμμυδιανά. Ἔχει καὶ μιὰ γίδα καὶ ἔδει-
νε τὸ γάλα τῆς γιὰ τοὺς ἀρρώστους καὶ
γιὰ τὸν κύριο Λογοθέτη τὸν ψηλὸ γραμ-
ματικὸ τῆς Τράπεζας, ποὺ δὲ βαστούσε
τις Σαρακοστές. Μ' αὐτὲς τὶς δικαιοῦλες
μαζευτόταν ἕνας κόμπος, ὁ ὁποῖος ἔδινε
μιὰ «σκίπη», ἕνα φρουτάνι στὴν «καπο-
νομοκομάρ», σὲ κάθε πανηγύρι.

Ἡ μόνη τους, Λόπη, στὴν ἡτχη καὶ ἀκόμαντο ζωὴ τους, ἦταν
ἡ Κωσταντῶ, ἡ τρελλή ἡ ὀδεφθὸ τοῦ Γώγολου. Μιὰ νόστιμη κο-
πέλλα, ἀφορτὴ μοσχουριστή, σὰν τὸ κωδῶνι, γλυκειὰ σὰν τὸ γι-
νομένο σῦκο καὶ δροσερὴ ὡς τὸ καρπούδι. Ἐγύριζε μ' ἕνα τσεμ-
περὶ στὸ κεφάλι κόκκινο, μὲ ἀνεμμένα μάγουλα, γυμνὰ τὰ πορνε-
τά της πόδια καὶ ἔβω τὸ μπρόστα της λα-
χαρισιστὰ, μέσα στὸ περιβόλι σὰν ἀνθος πορ-
φυρὸ, ποὺ τὴν νύχτα τὸ ἔπεταξεν ἢ γῆς, ἀπ'
τὰ δημοιογικὰ τὰ σωθικά της. Ἐσφριζαν
μέσα της τῆς νεώτερες οἱ χυμοί, ἔβραζε τὸ
καθκορὸ της αἷμα καὶ φοῦσκαζαν, σὰν κωλα-
σομοί τῆς ἀνοίξης, τὰ στήθη της: τὰ ἀνδρο-
φῶνα!..

Ἐτοῖ ὀδοφθὸ ἦταν κ' ὀδιαν ἀγάπησε κά-
ποιο λεβέντη στὸ χωριό κ' ἐγεύθησε τὸν
ἔρωτα ἕνα βράδυ τῆς ἀνοίξης, κάτω ἀπὸ τὴν
ἀνθισμένη τὴ μοσχουτίδα. Μα οἱ δικοὶ τῆς
σκότωσαν τὸν ἀγαπημένον τῆς γιὰ τὸ κακὸ
ποδικαν στὴν κόρη κ' ἡ Κωσταντῶ τρελλά-
θηκε.

Ήταν ἡτχη τρελλή. Κάθονταν ὄρες σὲ
μιὰ ἀκροχ, κινιτίζοντας τὸ πλεορο, σὰν κά-
ποιοι νὰ περῖονε, μὲ μᾶτια ποὺ βλέπανε
σ' ἄλλους κόμπους.

— Ἄν τὴν σημάσωμε, σημάνεται κ' ἂν
τῆς δώσωμε νὰ φῆ, πῶσαι! Ἐλεγαν ἡ Κα-
φερὴ ἡ Λόπη γιὰ τὴν τρελλή.

Τὴν ἀνοίξη ἡ καρδιά της ἀνοίγει κ' ἔξροφοῦσε θαρρετῆς, τὴ λυ-
λουθιασμένη, γύρω φύση, μὰ τὸ χειμῶνα, τὸ κεφάλι της ἔβρανε
κάτω καὶ ὀδιαν ὁ ἥλιος ἔβω ζεσταίνε τὴ φύση, αὐτὴ ἔδενε σιτὸ
περιβολοῦ τὰ κλαδιά κόκκινες κορδέλλες καὶ πράσινα χερτιά!

Σὰν ἀγαθὸς ποὺ ἦταν ὁ Γώγολος τὴν περιποιόταν τὴν τρελλή.

— Ἀδικιμένο τὸ κακόμοιρο! ἔλεγαν.

Καὶ τραβῖσε τραγοῦδώντας νὰ μᾶση ἀγριολίχανα, ὀδιαν ἡ πα-
γαμμένη θάλασσα δὲν τὸν ἄφηνε νὰ περῖονε πεταλιδὲς τραγοῦδώντας:

Ἄοια τὰ μᾶτια 'νε στεγὰ,
καὶ τὰ δικά μου βέουσι,
περιβόλαρος τὰ ζητεῖ,
τὸν κηπο νὰ ποτίσῃ.

Μιὰ μέρα πῆγε καὶ στάθηκε
γιὰ πρώτη φορὰ, ἕνα παλάρι, στὸ
χωριό, ὁ «ἀγιος Ἰωάννης», ποὺ
σφριζε οὐρλιαστικά, καὶ ἀπ' τὰ
οὐρλιαγμάτα του ἀνεηχῶσαν ἡ
πλαγιές καὶ τὰ βουνά. Τὸ σφῆ-
ριγμα αὐτὸ, πρωτόκωστο στὸ χω-
ριό, ἔπαυσε τὸν ἀγαθὸ τὸν κόμ-
πο. Ὁ Καφερός ἐκεῖ ποὺ μᾶτσε
λάχανα, τινάχτηκε ἀπάνω τρο-
μαγμένως καὶ τράβηξε κατὰ τὴν
πόλι σκοῦζοντας:

— Φενάγες, οὐρ' πηδιά, μᾶς
ἰσραγῖ οὐ καρχαρίαι!.. Βγῆκε στὴ
ἔρηρ οὐ ἔρμονε!..

Ἄο πανικός μεταδόθηκε στὸ χωριό, κ' ἀναστατάθηκε ὁ κόσμος.
Οἱ ἀγαπίες σ' ἀμπέλια, ποὺ ἔδωσαν τὸ οὐρλιασμα ταραχτηκαν
κ' αὐτὲς καὶ στὴ φωνὴ τοῦ Καφεροῦ τὸ ἔβλεαν στὰ πόδια.

- Φεύγωσε νὰ φεύγωμε κ' ἔρχεται οὐ καρχαρίαι!..
- Ἡ γυναικοῦλες ἔβγαιναν σὺν παραθύρῃ.
- Τί συμβαίνει βρε παιδιά;
- Θηρία ὄρω στὸ Λιοστάσι!
- Παναγιά μου!

Πόρτες ἔβλεπαν, κραυγὲς ἀκούονταν, πά-
ταγοι ἀνεηχούσαν, ρασαμοὶ καὶ σκούσματα
μητέρων ποὺ καλοῦσαν τοὺς γυοῦς τα ν!

— Πῶ! πῶ! πῶ! Ἄλλομονό μας!
Καὶ πῆσαν ὀλοὶ τὰ βουνά. Ἐρήγισε σὲ
μιὰ στιγμή ἡ χώρα, ψυχὴ στοὺς δρόμους δὲν
φανότανε καὶ μονάχα ὁ Θύμης, ὁ οἰνόστροφος,
σοῦφρωνίας τὰ ἀργὰ καὶ μετρημένα βήματά
του, ἔμπαινε μέσα στὰ ἔρημα καὶ ἀνοιγμένα
μαγαζιά καὶ ἀνοίγε τὰ σφυράκια ἐξαφριζοντας
τὰ νύκλα ἀπ' τὶς δεκάρες; καὶ φιλοσοφώντας.

— Ἀποῦ πλακῶσαν τὰ θηρία νὰ σὰς φᾶν,
τί τοὺς θέλτε τοὺς παραδές;

Τὰ βράδυ - βράδυ βγῆκε μιὰ βάρκα ἀπὸ
τὸ βαπόρι. Στ' χωριὸ δὲν κλειστά κ' ἀρη-
μένα σὰν μεγάλο κακὸ νὰ πέρασε καὶ σάρωσε
τὸν τόπο. Μόνον ὁ Θύμης, φτωχόμενος τὴν
κάποια του, περιεφέρετο, κουβαλώντας τὶς
δεκάρες.

- Ἄμα εἶδε τοὺς ναυτικούς στεναχωρήθηκε.
- Χαλάστρα θὰ μοῦ κάνουν!
- Ἐ, πατριότη, τοῦ ἐφῶναξεν, γιὰ τὴν οἰμᾶξε ἡ χώρα!
- Ἀπὸ πανοῦλα! Ἀπάνησε σὰν θυμωμένος ὁ ἐφιλόσοφος.
- Κι' οἱ ἀνθρώποι τί ἔγιναν;

— Παναβόλλητοι.
— Παναβόλλητοι, δὲ λές! ἐφῶναξεν ὁ κα-
πετάνιος γυρίζοντας τρομαγμένος στὸ βαπόρι
του.

Ἐσφῆριξε τὸ ἀμπέλιο 2 - 3 φορές, οὐρλια-
ξε φρικαστικά μέσα στὴ φοβισμένη ἡσυχία τοῦ
χωριοῦ καὶ ἔβραγε.

Ἀτάσχος ὁ Θύμης ἐξανακούθησε τὸ ἔργο
του. Ὅσες δεκάρες μᾶτσε, τὶς ἔβρασε σὲ μιὰς
ἔληας τ' ἡ ὄρτα, ἔβω στοῦ Κωσταντῶρα τὸ λιο-
στάσι.

— Ἐξὴ χρόνια θὰ μεθῶ, εἶπε μὲ χιρὰ.
Μέσα σὲ κρασί θὰ κλημπῶ τώρα! Μὲ τὸ κοκ-
ινέλι στὸ στομάθῃ θὰ πεθῶναι!..

Κι' ἔτσι πέθανε!
Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα χυτίωσε τὸ σῆμαρο,
γιὰ νὰ ἐξεθαροῦσῃ τὸ χωριό, κ' ὀδιαν οἱ φοβι-
σμένοι κάτοικοι ξανιγύρισαν, ὁ Θύμης ἴσο ἔ-
παιε ὄσπε «ἐσκασσε», καὶ πεθυμῖονεν ἀπὸ τὸ κρα-
σί, τὸν βόηκτανε τὴν ἄλλη μέρα, κινιὰ σ' ἕνα
βαρέλι.

Τὸν θάψανε τὴν ἄλλη μέρα βάζοντας κοντὰ του καὶ μιὰ χι-
λιάρικη γεμάτη κρασί κ' ἀντὶ γὰ ψαλμωδῖες, οἱ κρησοπατέ ες τοῦ
χωριοῦ, τραγοῦδῶσαν ἀπάνω στὸ μῆτιά του, τὸ ἀγαπημένο του
τραγοῦδι:

Σὰν ἀποθᾶνω θάμνε με,
σῦριζε σ' ἕνα κλήμα,
νὰ νοιάθω σταφυλόκομο,
καὶ μέσ' ἀπ' τὸ μῆτιμα,

Μέρες καὶ μῆνες πέρασαν ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατο τοῦ Θύμη.
Ἄο Καφερός ἦταν κἀνὰ ὁ ἴδιος. Ψωρὰς καὶ λοχανολόγος.

Τό γιάλο - γιάλο
φαράκια κνηγῶ.

Ροφοῦς, λιθῶνια σπαρταριστὰ
καὶ ὀλόγγυρα φαγιριά, σῆμονες καὶ
μαυρόφαρα, πέχους καὶ χάνους καὶ
σκαρποῦς, γιὰ κόκκινο πιπερωτὸ
ἐμπουραγέτο, σπάρκος καὶ σαγροῦς,
γῶτες, λαυράκια κ' ἡ γοργάρα, μολ-
δες, σαρδελιόμας καὶ κεφάλους, μό-
νον ὁ Γώγολος, ἀπὸ τὸν πράσινο βυ-
θὸ ἀνέσπερε καὶ μόνον αὐτὸς τὰ σα-
φειρένια μυσικά τῆς θάλασσας ἐ-
γνώριζε. Ἡ ἔβρασε τοὺς γόνους καὶ τὶς
ἐποχές. Ἡ ἔβρασε τῆς θάλασσας τὰ μυσ-
τικά καὶ τῆς θάλασσας τὰ μᾶτια.
Στρεβίδια καὶ κωποσάντες κ' ἀχρη-
δες κ' ἀχινούς μᾶτσε δσοὺς καὶ νὰ

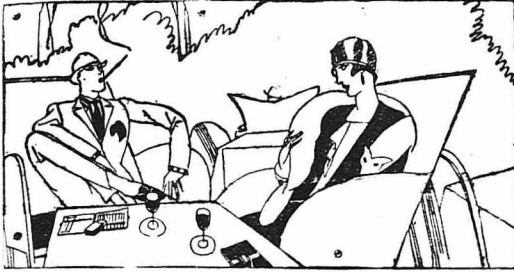
Ἡ γειτονιά τοῦ ἰ-
μακάρει...
Ἄπλα σὲ μιὰ θαρίλα...

Τό γιάλο - γιάλο φαράκια κνηγῶ..

Ἐσκόριζε λουλούδια σὰν τὴν
ἀνοίξει...

ΖΩΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΙΝΟΥΝ ΝΕΡΟ

Υπάρχουν πολλά ζώα τα οποία αποτελούν τερατώδη εξαίρεση να μην αισθάνονται την ανάγκη να πίνουν νερό. Μεταξύ των περιέργων αυτών ζώων πρωτεύουσαν θέσει κάποιος παπαγάλος του Ζωολογικού Κήπου του Λονδίνου, ο οποίος έζησε πενήντα δυό δώδεκα χρόνια χωρίς να βάλει ποτέ στόμα του στήλα νερό!...

Και τί καλοσημαμένα. Τά έρωτες και ροφώδες μιά βαρύλα. Δέν άφινεν ο Καφερός ούτε αυτές τις πεταλίδες. Ούτε τις άχυβάδες, τά καθούρια, τις γαρίδες και τά θρομπίλια όλα τό μάζνε. Καλόγνωμες και μύδια και χάρβα και κοχώνες και σπλήνες και τά κοχλίδια, κνηγούσες μέ ύπομονή.

Κι' όταν ο χειμώνας της θάλασσα άνατάραζε και άφρισμένα κύματα, σαν άπια, επηρόσαν τονά τέλλο, ο Γώγολος πέρα στους άγρούς έγγύριζε μαζεύοντας ραδίια, μαράθα και ζωιά και πικαδιάς και πικαλίδες νόστιμες.

Έτσι βαθειά χαράματα μιά μέρα έσημάθηκα. Πήρε την καλιμίδα του και κύτταξε τον κώροφον. Τρικύμα, ξύδι ή θάλασσα. Ένας ήλιος βήγανε άπάνω από τον κόντο, σαν να τον κοκκίνιζανε τά κύματα.

Από στεριά, θά πάμε σκέφθηκε. Και πήρε τό σακκουλάκι τον και τράβηξε για τά χωράφια. Ζωιά και χειροβάτα και γροβύδες κι' όβρηδες, και μοσχολπαρουτές, γαλατάκια, σιταφύδες και τό «συντρόφι του παπά», τού γέμιζαν τό πλουμιστό σακκουλάκι του. Έτσι βοικολογώντας μπήκε και σπου Κωστανάρα τό ληροστάκι. Βυθίζοντας σά μιά έλη, τό γυαλιστερό μαχαίρι του βαθειά-βαθεία, να βγάλη ένα χειροβότανο, που είχε γατζωθεί εκεί στη ρίζα, άκουσε σαν ένα βρόντο μέσα από τό χώμα.

Και ξαναγάνθη τό μαχαίρι του βαθύτερον, παρομοιάσι τό χώμα και πενήταρες, δεκάρες και νικέλινα νημισίματα, πατάχτηαν μπροστά του. Όλος ο κλεμένος του Θόμη θησαυρός, άστραποβόλησε μπροστά του.

Μεγάλο τ' όνομα σου, Παναγία μου! Σναυροκοπήθηκε ο φακός της γογιάνης μαζεύοντας τό χρώμα! Χρυσά λαχανικά, γυναίκα σουφρα!.....φά'αξε στη Δόση όταν γύρισε.

Όλο τό χωριό έπίστρεψε σά θαύμα. Θάμμα του Θεού, για τό καλό. Πιλάδες όνθροφούς! Της Κωστανάρας της τραλής ή μοίρα τόδωκε!

Κι' άλήθεια ο Γώγολος δέν την λημονόσε την τραλή. Της πήρε κορδέλλες πεσό πολλές για να στολίξη άνοιξιάνια τά γυμνά δένδρα του περιβολιού... Και φορ: κομμένη πάλι, την μακρού την κα λιμιά του και τραγουδώντας τό παλιό τραγουδι του, στη λιμνοκοπούσα θάλασσα τράχη να μάς! λαχταριστούς μεζέδες τραγουδώντας:

Ένοθια ε!... Ένοθια εινε βόανα, Άμάν! ε!... κι' ό... π...ε... κι' ό... τα παρασμένα!... τό γαλι - γαλι γαράκια κνηγιά!...

Ψαράκια και πεταλίδες κνηγιάς, κύρ Γώγολα, τού φώναζαν μιά μέρα, μιά ο κώρος βράζει!... Και τ'είν. ή δεκάρες βρέ; μπροστά, στις πεταλίδες, άπάντης ο Καφρός. Δεκάρες φκιάνουν όσες θές οί άνθρωποι, μιά πεταλίδες φκιάνουν!...

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΟΦΙΣΤΩΝ

Σοφισται δν τδ ανάγνωσμα... Πόσα μάτια έχουμε;... Είνε ψευτες οι Κρήτες; 'Ο τραλλός και ο λαποδύτης. 'Ο γυιος του χωριάτη. Πώς την έπαθε. Τά... Ξή αυγά!

Οί σοφισται δέν ήμασαν μόνο κατά την άρχαιότητα. Υπήρχαν άρκετοι σοφισται και κατά τον μεσαίωνα. 'Ο Βασιλεύς της Γερμανίας Κορνάδος ο 3ος τούς έθαύμαζε πολύ και προσκαλούσε πάντα μερικούς από αυτούς, στά συμπόσια του, για να τον διασκεύαζον με τούς σοφιστικούς περалоγομους τους.

- Κάποτε, ένας από αυτούς τού είπα: - Έχετε ένα μάτι; - Βεβαίωτα! άπήνησαν ο Αύτοκράτορ. - Δυό μάτια! - Φυσικά! - Ένα και δυό κάνουν τρία. Άρα, έχετε... τρία μάτια!... Κι' ο άγιος Κορνάδος είλε και έπαθε όσο ν' άπεδείξη πως δέν είχε πορά δυό και μόνον μάτια!

Ίδου ένας άλλος συλλογισμός σοφιστού: - «'Ο Έπιμενίδης είναι οτι οι Κρήτες είναι ψευτες. 'Ο Έπιμενίδης όμως είναι και αυτός Κρήτης. Άρα, είναι ψεύτης. Άρα, οι Κρήτες δέν είναι ψευτες. Άρα, ο Έπιμενίδης δέν είναι ψεύτης...» Και οτιον καθ' Ξή; εν' άπειρον!

Ό γνωστός μυθιστοριογράφος Άλκάρρ διηγείται κάπου τό Ξή; χρησιμοποιέμε άνεκδοτο:

- Άνεφέραν κάποτε σέ δυό άνωτέρους ύποεργικούς ύπαλλλους οτι ο ύπουργός κ. ντε Πασού, μιλιώντας κάπου για αυτούς είλε τά Ξή;: - «'Ο ένας είναι τραλλός κι' ο άλλος λαποδύτης!» - Δέν θα περάση έτσι αυτή ή ύπόθεσις! είλεαν εζω φρεγών ο ένας από τούς ύπαλλλους στον άλλον. - Καλα και τι σκέπτεσαι να κόρης; τον ρώτησε έκείνος. - Θα πάω να ζητήσω τον λογο άπ' τον κ. ντε Πασού, θά τον καλέσω σέ μονομαχία. - Θα όρνηθώ μ' έναν όφριτάμενό του. - Τότε, θά παραιτηθώ! - Είσαι τραλλός! - Πώς είπες; - Μήπως ετοιμάζεσαι να με καλέσης και μένα σέ μονομαχία; - Όχι. Θέλω μόνον να μού άπαναλάβης οτι είπες προηγούμενος. - Σου είπα οτι είσαι τραλλός! - Έν τοιαύτη περιπτώσει ίκανοποιήθηκα και δέν θά τό βάλλω μέ τον κ. ντε Πασού. - Πώς; Τι θέλεις να πής! - «'Ο κ. ντε Πασού είλε οτι ο ένας από μας είναι τραλλός και ο άλλος λαποδύτης. Σά τώρα ίσχυρίζεσαι οτι εγώ είμαι ο τραλλός. Άρα ο λαποδύτης, είσαι... σού!... σ'ε σου πρέπει να πιάς και να του ζητήσεις τον λογο!...»

Ίδου τώρα κι' ένα άλλο χρησιμοποιέμε άνεκδοτο που άναφέρει ένας χρονογράφος τού μεσαίωνα.

Κάποιος χωριάτης είχε στείλει τό γιού του στην πρωτεύουσα για να σπουδάση. 'Ο χωριόπόπουλο έπεδόθη, πράγματι, στην μελέτη της Φιλοσοφίας και σιγά-σιγά άρχισε να σενναυστρέφεται διαφόρους σοφιστίες.

Στις διακοπές έπέστρεψε στο χωριό του, για να έπισκεφθί τούς γονιους του. Τό πρώτο μωμεριό που έκάθισαν να φάν μεζέ, ο πατέρας του τού είλε να πής και να ετοιμάση Ξή αυγά βραστά. 'Ο τερρός Φιλόσοφος όμως, θελοντας να επιδείξη τις γνώσεις του στον πατέρα του, άντι να ετοιμάση Ξή αυγά όπως τού είχε πεί, έβραλε να βραεί εν μονον τρία.

Κι' όταν ετοιμάσθηκαν, τά έφερε θριαμβευτικά στο τραπέζι. - Δέν σου είπα να φέρης Ξή; τού είλε ο γέρος μόλις τά είδε. - Κι' αυτά πόσα είναι; άπήνησαν ο γυιος του. Δείχνοντας δέ ένα ένα ταυγά άρχισε να ματρά; 'Ίδου: ένα!... δυό!... Ένα και δυό κάνουν τρία δέν είν' έτσι!... Τρία!... πρεσάθες δείχνοντας τό τρίτο αυγό, τρία και τρία δέν κάνουν... Ξή; 'Όστε να πού έφτρα... Ξή αυγά!

Πολύ όρθά όμίλησε, άπήνησαν ο πατέρας του, που, καθώς φαινανται δέν έκτιμώσε πολύ τις σοφιστίες Έγώ, λοιπόν, περνα τό πρώτο αυγό. 'Η μητέρα σου άς πάρη τάλλα δυό... Όσο για ένα που είσαι νέος και όθχης περισεύστη δρεξη από μας, ε... φάγς τό ύπόλοιπα τρία! Χαλά! σου!...